

2012 METAIS – ŠEŠTOJI PASAULIO ŽEMAIČIŲ DAILĖS

PARODA JOLANTA SKURDAUSKIENĖ,
DANUTĖ EINIKIENĖ

Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro ansamblio centrinių rūmų fragmentas. Jūratės Motuzienės nuotrauka

2012 m. birželio 9, 10 ir 17 dienomis į Plungę, Telšius ir Biržuvėnus lankytojus pakvies 6-oji Pasaulio žemaičių dailės parodos renginiai – ekspozicijų atidarymai. Jau šeštą kartą vykianti paroda šiemet yra skirta artėjančiam Žemaitijos 600 metų krikšto jubiliejui. Parodos globėju sutiko būti Telšių vyskupas dr. Jonas Boruta SJ. Šios dailės šventės rengėjai – trys jau daugelį metų gražiai bendradarbiaujančios įstaigos: Žemaičių dailės muziejus, Vilniaus dailės akademijos Telšių dailės fakultetas ir Telšių rajono savivaldybės Kultūros centras.

Žemaičių dailės parodos – XX a. Nepriklausomos Lietuvos kultūros gyvenimo palydovės. Menininkų sambūris, užgimęs iš siekio puoselėti ir parodyti pasauliui savitą lietuvių kultūrą, šią idėją išsaugojo per visas dvidešimtąjame šimtmečio tautą ištikusias negandas.

Telkti žemaičių menininkus pirmasis XX a. ketvirtajame dešimtmetyje pradėjo visuomenininkas, poetas ir muziejininkas Pranas

Genys. Jo rūpesčiu 1938 m. rugpjūčio 25 – rugsėjo 5 dienomis Telšių pradžios mokykloje veikė „I-oji Žemaičių meno paroda“. Joje 17 autorių pristatė 115 tapybos, grafikos, skulptūros ir keramikos darbus. Vėliau, iškilusiuose naujuose muziejaus „Alka“ rūmuose, žemaičių parodos buvo surengtos 1940 ir 1943 metais.

Idėja vėl pradėti rengti žemaičių dailės parodas gimė beveik po pusės amžiaus – Lietuvos atgimimo metais. Sąjūdžio įkarštyje kilęs sumanymas kas ketveri metai suburti po pasaulį išsibarsčiusius žemaičių dailininkus ir parodyti jų darbus, 1989 m. buvo realizuota ir nuskambėjo įspūdinga dailės fiesta. Iš pirmųjų šios ekspozicijos rengėjų – Algimanto Švažo, Antano Olbuto, Aloyzo Stasiulevičiaus, Rimanto Dauginčio, Viktoro Liutkaus – vėlesniais metais Pasaulio žemaičių dailės parodų organizacinius rūpesčius perėmė Žemaičių dailės muziejus. Plungėje, kunigaikščio Mykolo Oginskių rūmuose, žemaičių kūrybos pristatymai,

pavadinti „Pasaulio žemaičių dailės parodomis“, pradėti rengti nuo 1994 metų. Nuo to laiko muziejus tapo svarbiu žemaičių dailininkų ir jų kūrybos centru. Per 1994–2011 m. laikotarpį Plungės muziejuje buvo surengtos keturios Pasaulio žemaičių dailės parodos, apie 300 įvairių dailininkų personalinių ir grupinių parodų. Žemaičių dailę reprezentuo

Žemaitijos krikšto 600 metų jubiliejui skirti svarbiausi renginiai šalyje vyks 2013–2017 metais. Žemaitija, sunkiai priėmusi krikštą, laikui einant tapo katalikybės bastionu, kryžių kraštu, Lietuvoje „Šventąja Žemaitijos žeme“ tituluojamu regionu.

Šiemet parodoje savo pastarųjų ketverių metų kūrybą pristato Lietuvoje ir užsienyje (Ukrainoje, JAV, Danijoje, Australijoje) gyvenantys dailininkai profesionalai, tautodailininkai, o taip pat Vilniaus dailės akademijos Telšių dailės fakultete studijuojantis jaunimas. Tradiciškai parodos metu bus pagerbiami jau į Amžinybę išėję žemaičių dailininkai.

Vien Plungėje Mykolo Oginskių rūmuose pristatomoje profesionaliosios vaizduojamosios ir taikomosios dailės ekspozicijoje norą dalyvauti pareiškė 112 dailininkų. Šiemet parodai jie pristatė apie tris su puse šimto savo kūrinių. Meno taryba parodai atrinko geriausias darbus ir išrinko parodos laureatus. Tarybos nariams Petru Gintalui, Algei Dargienei, Virginijai Degenienei, Romualdui Inčirauskui, Daliai Onai Matulaitei, Aloyzui Stasiulevičiui ir Beatai Zdramytei sutarus, šiemet numatomos įteikti trys nominacijos: už temos istoriškumą ir jos interpretaciją; už profesionalumą; už inovatyvumą. Laureatams skirti dailininkės Beatos Zdramytės sukurtais sidabriniais parodos ženkliais.

Pasaulio žemaičių 5-osios parodos dalyviai. Nuotrauka iš Žemaičių dailės muziejaus archyvo